

การบริหารการจัดการการสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ

Participatory Communication Management of Social Media for Conflicting Political Reduction affected to the stability of state

กฤติยา รุจิโชค

Abstract

This research study was conducted to examine and study factors affecting the participatory communication management of social media for reducing political conflict that affects the stability of state. The objectives were to explore and analyze the supporting and non-supporting factors in participatory communication management of social media for reducing political conflict that affects the stability of state and employ this information to build a model. Quantitative and qualitative methodologies were applied in this research for opinion surveys and in-depth interviews. The research instruments were an opinion survey questionnaire and open-ended in-depth interview questions. The factors and strategies that affecting participatory communication management were synthesized to build a model of participatory communication management of social media for reducing political conflict that affects the stability of state. The research results showed that the six supporting factors affecting the participatory communication management of social media for reducing political conflict that affects the stability of state are the politics, society, social media organization, economy, culture and audience. The three non-supporting factors are the communication management budgets of online media organizations, the management systems of private and governmental media organizations and competition in social media between online media organizations. The model can contribute to reducing political conflict by encouraging a process of news management and selection that understands and meets the needs of the media audience and provides relevant information that can increase transparency and reduce misunderstandings that lead to political conflict.

Keywords : Communication Management, Participatory Communication Management, Online Communities

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการบริหารการจัดการการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัจจัยที่สนับสนุนและจำกัดต่อการบริหารการจัดการการสื่อสารทางการเมือง วิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบระบบการบริหารจัดการและสร้างแบบจำลองจากตัวแปรด้านการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในสื่อออนไลน์ให้กับภาครัฐกรณีเกิดความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองประชาราทที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มนักศึกษาที่สนใจและติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ด้วยการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มที่สนใจตามข่าวสารการเมืองที่อยู่ในชุมชนออนไลน์ สัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ สอดคล้องที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารการจัดการการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐมีปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้อง 6 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง สังคม องค์กร เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกลุ่มผู้รับสาร โดยปัจจัยหลักเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการด้วยกัน 4 ปัจจัยที่อ่อนต่อการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองในสื่อออนไลน์ คือ ได้แก่ การวางแผน การจัดตั้งค์การ การจัดการบุคลากร การสั่งการ และการควบคุม ซึ่งปัจจัยหลักทั้ง 6 ด้านนอกจากจะเป็นปัจจัยสนับสนุนการวางแผนการบริหารการสื่อสารแล้วยังเป็นปัจจัยข้อจำกัดในบางเรื่องที่ส่งผลเสียหายต่อการบริหารจัดการการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐด้วย

คำสำคัญ : การบริหารจัดการการสื่อสาร, การสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม, ชุมชนออนไลน์

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงที่ผ่านมาการประเมินสถานการณ์การสื่อสารในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแสดงออกเชิงความคิดเห็นทางสื่อมวลชนรวมไปถึงสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนอยู่ในระดับน่าเป็นห่วง เพราะนับจากรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กระทำการรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีการสื่อสารทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการผ่านสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ (social network) เช่น เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ อย่างอิสระไร้ทิศทางและขาดการควบคุม โดยเฉพาะในช่วงประเทศไทยเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง

ถ้าพิจารณาถึงกฎหมายการควบคุมการให้ผลของข้อมูลข่าวสารในระดับบทบัญญัติประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนอยู่หลายฉบับ เช่น พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 ต่อจากนั้นใน พ.ศ. 2530 ได้เกิดพระราชบัญญัติควบคุมกิจการโทรและวัสดุโทรทัศน์เป็นกฎหมายเพื่อควบคุมทั้งการดำเนินการ รูปแบบการประกอบการรวมถึงเนื้อหาของสิ่งที่ออกนำเผยแพร่ต่อสาธารณะ ก็มีบทที่ให้อำนาจรัฐสั่งห้ามไม่มีการให้บริการหรือวัสดุโทรทัศน์ในสถานที่บริการได้บริการหนึ่งตามมาตรา 30

ปัจจุบันได้ตราพระราชบัญญัติภาษณ์และวิดีทัศน์ พ.ศ. 2551 มีเจตนารณ์ที่มุ่งเน้นไปที่การจัด “ระดับความเหมาะสมของเนื้อหาในภาษณ์หรือโทรทัศน์เพื่อปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าใจกรณีใน การเลือกชุมชน ด้วยตนเอง แม้ว่ารัฐพยายามจะปล่อยเสรีภาพทั้งผู้ผลิตและผู้รับสารแต่ก็ยังมีกฎหมายบางมาตราที่รัฐได้เข้าไปควบคุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศไทย ศาสนา และพระมหากษัตริย์

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายที่บัญญัติใช้กับสื่อใหม่อีก เช่น เทอร์เน็ตและมือถือสำหรับจัดการเข้าถึงเนื้อหาของผู้รับสาร คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำการมิจฉาชีพ แก่ภัยกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

แม้ว่ารัฐจะออกมาตรการทางกฎหมายมาควบคุมการให้ผลของข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนและสื่อสังคม

ออนไลน์ให้กับทั้งผู้ใช้และผู้สร้างแก่กันและกัน ผู้ละเอียดกูหมาย และประภูมิการกระทำความมิต ดังเช่น ข้อมูลที่ปราภูมิ ผู้ละเอียดกระทำความมิตด้วยการส่ง แชร์ข้อมูล ภาพ ข้อความ ที่ทำให้บุคคลที่กล่าวถึงหรือบุคคลที่ตนเองเกลี่ยดังเสียหาย เสื่อมเสีย หรือละเอียดสิทธิ์ทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา ซึ่งเป็นผลเสียหายต่อสถาบันทั้งทางด้านการเมือง สังคม ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์ ที่เกิดความไม่สงบทางข่าวสารข้อเท็จจริงและในช่วง ที่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง

นอกจากนี้ยังมีการละเอียดสิ่งข้อความที่เป็นที่ผ่านสื่อ สังคมออนไลน์ ทั้งที่เกิดจากสื่อมวลชนออนไลน์ และ สื่อบุคคลออนไลน์ เพื่อให้ประเทศชาติเกิดความสั่นคลอน ขาดความไม่มั่นคง ทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจทั้งที่รัฐ ได้พยายามเข้าควบคุมแต่ก็ยังมีช่องว่างให้บุคคลเหล่านั้น แสวงหาผลประโยชน์ด้วยเหตุผลนี้ได้ตาม โดย ลัสเวล (Lasswell) ได้ศึกษาไว้ว่า สื่อมวลชนพยายามทำหน้าที่ ในการปลูกฝังความคิด ความเชื่อ (Cultivation) ของสื่อ ต่อกลุ่มผู้รับสาร โดยสื่อสามารถทำหน้าที่ในการเป็น ผู้สื่อสารที่ดีที่จะวางแผนกลยุทธ์ ตลอดจนการเลือกวิธี การนำเสนอเนื้อหา การเลือกใช้สัญลักษณ์ที่สามารถเชื่อมโยง กับอารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มผู้รับสารและเมื่อกลยุทธ์ การปลูกฝังทำงานได้อย่างมีประสิทธิผลก็จะเกิดการสร้าง “สัญลักษณ์ร่วมขึ้นมา” (Collective/Master Symbols) ระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสาร โดยการปลูกฝังในการลักษณะ การนำเสนอเนื้อหาข่าวเช่นนี้ ผู้สื่อสารมีความสามารถสร้าง ปัจจัยต่าง ๆ หลายด้านที่ทำให้เกิดการสั่งสมความคิด ทัศนคติอย่างต่อเนื่องยาวนานจนทำให้กลุ่มผู้รับสารเชื่อ และเกิดการคล้อยตามความคิดจนกระทึ่งเกิดการปฏิบัติตาม จากแนวคิดของลัสเวลเรื่องการสื่อสารเพื่อปลูกฝังความเชื่อ ของผู้สื่อสาร กรณีที่ผู้สื่อสารต้องการปลูกฝังความเชื่อในทาง ที่ผิดก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายตามที่กล่าวข้างต้นได้

วิกฤติการ์ให้ของข้อมูลข่าวสารทั้งที่เกิดจาก สื่อมวลชนออนไลน์ และ สื่อบุคคลออนไลน์ ที่กล่าวมา ผู้วิจัยมองว่า สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทต่อการปลูกฝัง

ความคิด ความเชื่อ (Cultivation) ตามแนวทางของลัสเวล ไม่มากก็น้อย ซึ่งถ้าเป็นความเชื่อที่ถูกและมีข้อเท็จจริง ก็จะส่งเสริมสร้างสังคมให้สงบสุขแต่ถ้าเป็นการปลูกฝัง ความเชื่อที่ผิดโดยปราศจากข้อเท็จจริง สังคมก็จะส่อไปด้วยสื่อออนไลน์ สามารถควบคุมการให้ของข้อมูลข่าวสารได้ ระดับหนึ่งถ้าผู้บริหารสื่อนั้นมีระบบบริหารการจัดการการให้ผล ของข้อมูลที่ดีและเป็นไปตามการควบคุมการให้ผลทาง ระบบออนไลน์โดยเฉพาะสถานการณ์ในช่วงวิกฤติการณ์ ทางสังคมและการเมือง

งานวิจัยนี้จึงได้ตอบโจทย์ปัญหาการควบคุมการให้ผล ของข่าวสารทางสื่อสังคมออนไลน์ด้านระบบบริหาร การจัดการสื่อสารในชุมชนออนไลน์ด้วยการศึกษาแนวทาง การบริหารจัดการการสื่อสาร ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลจาก ผู้ที่ทำหน้าที่ด้านการบริหารสื่อออนไลน์ ผู้ส่งข่าวสาร ผ่านสื่อออนไลน์ ผู้ควบคุมเพจ ด้วยการวิเคราะห์จาก ความต้องการของผู้รับสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เลือกเฉพาะ เนื้อหาทางการเมืองก่อนการศึกษาแนวทางการบริหาร จัดการการสื่อสารจากกลุ่มนักบริหารการสื่อสารและผู้สื่อสาร โดยเหตุที่เลือกเนื้อหาทางการเมือง เพราะที่ผ่านมาพบว่า วิกฤติความรุนแรงทางสังคมเกิดจากวิกฤติการณ์ทางการเมือง และเกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อ ความมั่นคงของประเทศและส่วนใหญ่มาจากการข่าวสาร ที่เร้าทิศทางทางสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ โดยผล ของการวิจัยคาดว่าจะช่วยให้เกิดแนวทางการบริหาร การจัดการการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนออนไลน์และ ลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ทำให้รัฐประเทศ เกิดความมั่นคงได้ ถ้าผู้บริหารสื่อสังคมออนไลน์และ ผู้ควบคุมเพจมีระบบการจัดการการบริหารการให้ผลของ ข้อมูลข่าวสารที่ดี โดยคาดว่าการศึกษาครั้งนี้จะช่วยเป็น ข้อเสนอทางวิชาการด้านการบริหารจัดการการสื่อสาร ทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์เพื่อลดปัญหา ความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ ได้บ้างไม่มากก็น้อยและนำไปสู่การกำกับดูแลเนื้อหา ทางการเมืองได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1. เพื่อสำรวจปัจจัยที่สนับสนุนและจำกัดต่อการบริหารการจัดการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์เกิดความขัดแย้งทางการเมือง 2. วิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบ ระบบการบริหารจัดการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์เกิดความขัดแย้งทางการเมือง 3. สร้างแบบจำลองจากการวิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบ ระบบการบริหารการสื่อสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์ที่เกิดความขัดแย้งทางการเมือง

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาทั้งปริมาณและคุณภาพแบบบูรณาการและเชื่อมต่อกัน โดยมีวิธีการศึกษาและแนวคิดในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อสำรวจปัจจัยที่สนับสนุนและจำกัดต่อการบริหารการจัดการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์เกิดความขัดแย้งทางการเมือง โดยวิธีการสำรวจความคิดเห็นจากประชากรคือ กลุ่มนักศึกษาที่เปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ คัดเลือกแบบสั้นส่วนตามลำดับคณะ สาขาวิชาและสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากร 300 คน โดยเทียบสัดส่วนจากประชากรเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามได้จากการสังเคราะห์จากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอเนื้อหาในสังคมออนไลน์ แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์และการสื่อสารในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อหาปัจจัยที่สนับสนุนและจำกัดต่อการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในสื่อออนไลน์เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ โดยมุ่งหวังที่ได้ปัจจัยมีวิเคราะห์ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ปฏิบัติงานข่าวออนไลน์ ผู้บริหารงานข่าวออนไลน์ ด้านรูปแบบ ระบบการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์เกิดความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐจำนวน 20 คน เลือกจากองค์กรที่มีหน้าที่ในสื่อออนไลน์

ที่ 2 ด้านรูปแบบ ระบบการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในสื่อออนไลน์เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ

วัตถุประสงค์ที่ 2. วิเคราะห์รูปแบบ ระบบการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์เกิดความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐโดยจะนำตัวแปรที่ได้จากการสำรวจปัจจัยที่สนับสนุนและจำกัดต่อการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์เกิดความขัดแย้งทางการเมือง มากวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ปฏิบัติงานข่าวออนไลน์ ผู้บริหารงานข่าวออนไลน์ ด้านรูปแบบ ระบบการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์เกิดความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐจำนวน 20 คน เลือกจากองค์กรที่มีหน้าที่ในสื่อออนไลน์

ในการวิเคราะห์รูปแบบ ระบบการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์เกิดความขัดแย้งทางการเมือง ใช้แนวคิดการบริหารจัดการ ปัจจัยหรือทรัพยากร การสื่อสารทางการเมือง การสื่อสารในสื่อใหม่ การสื่อข่าวออนไลน์มาประกอบการสร้างเครื่องมือในการวิจัยในการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มบริหารและปฏิบัติการข่าวออนไลน์ ส่วนแนวคิดกระบวนการทำข่าวในสื่อออนไลน์ที่เป็นสื่อใหม่ จะได้นำแนวทางการทำข่าวในรูปแบบใหม่ของสื่อออนไลน์ ขั้นตอนการทำข่าวในการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายทางออนไลน์

วัตถุประสงค์ที่ 3. สร้างแบบจำลองจากการวิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบระบบการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์ที่เกิดความขัดแย้งทางการเมืองได้นำผลการวิเคราะห์รูปแบบ ระบบ การสื่อสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์ที่เกิดความขัดแย้งทางการเมืองดังนี้

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้ จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. พบร่วมกับจังหวัดสันนับสนุนและจำกัดต่อการบริหารการจัดการการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์เกิดความขัดแย้งทางการเมืองนักศึกษาหอยูงติดตามอ่านข่าวสารการเมืองมากกว่านักศึกษาชายและช่วงอายุนักศึกษาที่ติดตามข่าวสารทางการเมืองทางออนไลน์มากที่สุดอยู่ในช่วงอายุน้อยกว่า 25 ปี ด้านปัจจัยเรื่องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแบบเป็นทางการนักศึกษาติดตามข่าวการเมืองออนไลน์ผ่านยุทูบมากที่สุด รองลงมาเป็นโทรศัพท์ออนไลน์ ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการนักศึกษาติดตามช่วงการเมืองจากผู้ปักครองทางออนไลน์มากที่สุด รองลงมาเป็นหน่วยงานราชการออนไลน์และผู้นำท้องถิ่น ส่วนผู้นำทางศาสนาจะน้อยที่สุด

ซึ่งจากการวิจัยเชิงปริมาณด้านปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างเป็นทางการในสื่อออนไลน์ ส่งผลให้รูปแบบการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองในสื่อออนไลน์จะต้องพิจารณาการนำเสนอเนื้อหาข้อมูลผ่านระบบยุทูบมากกว่าการนำเสนอในรูปแบบอื่น เพราะผู้รับสารการเมืองทางสื่อออนไลน์นิยมมากที่สุด ส่วนการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านอย่างไม่เป็นทางการคือ จากผู้นำความคิดเห็น ได้แก่ ครูผู้ปักครองทางสื่อออนไลน์มากที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยที่ผู้บริหารการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ในกรณ์ที่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐจะต้องพยายามผลักดันข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐให้ถึงกลุ่มผู้นำทางความคิดทางสื่อออนไลน์ คือ ครูผู้ปักครองให้มากที่สุดเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่อาจส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ

ด้านการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ นักศึกษาให้ความสนใจอ่านข่าวการเมืองออนไลน์น้อยกว่าช่วงสังคม เศรษฐกิจ บันเทิงและกีฬาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ส่วนความสนใจอ่านเนื้อหาในวารสารออนไลน์จะอ่านวารสารทางการเมืองน้อยกว่าการสารบันเทิง เศรษฐกิจ

และสังคม ส่วนการติดตามจากรายการโทรทัศน์ออนไลน์ ติดตามเนื้อหาข่าวการเมืองน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับข่าวเศรษฐกิจสังคม กรณีที่มีความขัดแย้งทางการเมืองเกิดขึ้น จะติดตามเนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์มากที่สุด รองลงมาเป็นนิตยสารออนไลน์และช่องทาง chat น้อยที่สุด กรณีที่มีการถ่ายทอดสดจากผู้นำรัฐบาลกรณีที่มีความขัดแย้งทางการเมืองจะติดตามจากช่องทางวิทยุออนไลน์ รองลงมาเป็นการรับฟังนโยบายรัฐที่มีต่อเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

สำหรับผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ด้านวิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบ ระบบการบริหารจัดการ การสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐกรณ์เกิดความขัดแย้งทางการเมืองมีแนวทางการกำหนดรูปแบบ ระบบการบริหารได้ดังนี้ ด้านการวางแผนการบริหารจัดการ นักบริหารจะต้องวางแผนการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์ที่ส่งผลความมั่นคงของรัฐกรณ์ที่เกิดความขัดแย้งทางการเมือง ผู้บริหารสื่อออนไลน์จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินการทุกครั้งและจะต้องวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการสื่อสารทั้งสิ้น 6 ปัจจัย ได้แก่ 1. ปัจจัยทางการเมือง 2. ปัจจัยทางสังคม 3. ปัจจัยองค์กร 4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ 5. ปัจจัยทางวัฒนธรรม และ 6. ปัจจัยผู้รับสาร เพื่อนำมาวางแผนจัดการการบริหารสื่อ ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยแล้วนำมาสร้างแผนเพื่อเตรียมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการสื่อ

นอกจากนี้จากปัจจัยทั้ง 6 ด้านแล้วในขั้นการวางแผนผู้บริหารสื่อออนไลน์ ยังต้องพิจารณาปัจจัยแทรกซ้อนที่อยู่ใน 6 ปัจจัยหลักและส่งผลต่อ 6 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยทางด้านการจัดการทรัพยากรบุคคลให้สอดรับกับความต้องการของผลิตงานในสื่อใหม่ การกำหนดและเตรียมงบประมาณรองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีตลอดเวลาเช่นกัน

ด้านการจัดองค์กรสื่อออนไลน์ การบริหารจัดการ การสื่อสารความมีการจัดรูปแบบองค์กรเพื่อให้เหมาะสมกับการ

บริหารงานการสื่อสารในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง ผู้บริหารการสื่อสารต้องกำหนดโครงสร้างการบริหารงานในสื่อออนไลน์ด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละคน ในแผนก ดำเนินการที่ชัดเจนพร้อมด้วยการกำหนดแนวทาง การพัฒนางาน การประสานงาน ครอบการทำางานให้ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานข้าวอื่นกำหนดเดียวกัน การบริหาร อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานและหน่วยงานย่อย กำหนด ลักษณะงาน ลำดับขั้นการทำางานให้ชัดเจน

ส่วนด้านการจัดการบุคลากรในการบริหารงาน การสื่อสารทางการเมืองในชุมชนออนไลน์แบบมีส่วนร่วม ในช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง ผู้บริหารมีการจัดบุคลากร ด้านการบริหารงานบุคคลการ รวมไปถึง การแสวงหา การบรรจุ แต่งตั้ง การฝึกอบรม พัฒนา การบำรุงรักษา การเลื่อนขั้น เงินเดือนหรือแม้แต่การลดขั้นเงินเดือนโดยเฉพาะในช่วงที่ เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองเป็นช่วงที่พนักงานต้องทุ่มเท ให้กับงานตลอดเวลา ถ้าได้รับการพิจารณาและรายได้ เพียงพอต่อการทำางานก็สามารถทำงานให้อย่างคึกคักได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

สำหรับด้านการสั่งการในการบริหารการจัดการ ในสื่อออนไลน์ในช่วงสถานการณ์ทางการเมืองที่ส่งผลกระทบ ต่อความมั่นคงของประเทศ ระบบการสั่งการมีความสำคัญ ต่อการทำางานในสถานการณ์วิกฤติรวมทั้งระบบการปฏิบัติ ตามคำสั่งและการติดตามความคืบหน้าของงานส่วนด้าน การควบคุมผู้บริหารการสื่อสารในช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์ จำเป็นจะต้องควบคุมระบบการบริหารการจัดการ การสื่อสารให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายองค์กร เช่น สื่อรัฐก์ต้องควบคุมให้เป็นไปตามนโยบายรัฐ ส่วนสื่อเอกชน ก็นำเสนอเพื่อสนับสนุนความต้องการของนโยบายรัฐเพื่อช่วยกัน

สำหรับผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ด้าน การสร้างแบบจำลองที่ได้จากตัวแปรด้านการบริหารจัดการ การสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในสื่อออนไลน์ให้กับ ภาครัฐกรณีเกิดความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อ ความมั่นคงของรัฐเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง โดยผลการวิจัยสามารถอภิปรายความเกี่ยวข้อง ด้านการสอดคล้องหรือขัดแย้งกับแนวทางคิด ทฤษฎีและ

งานวิจัยที่ผ่านมาได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การจัดการการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ของรัฐสอดคล้องกับหลักการบริหารการจัดการของอลมอนด์ กับโพเวล (Almond and Powell) ที่กล่าวถึง ระบบการเมือง แยกตามโครงสร้างหน้าที่ในการสื่อสารที่แบ่งช่องทาง การสื่อสารออกเป็นแบบทางการกับไม่เป็นทางการ รวมทั้ง การสื่อสารทางการเมืองผ่านผู้นำทางความคิดและ การสื่อสารแบบไม่ใช่ระบบการเมืองโดยการสื่อสารมีทั้งรูปแบบ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองและปัจจัยนำออก มีความเชื่อในตัวผู้นำ (Opinion Leader) ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการสำรวจที่ กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่จะเชื่อตามผู้นำ ทางความคิดที่อุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์และสื่อสารแบบ สังคมที่ไม่ใช่ระบบการเมือง (Non-Political Social Structure) ผ่านทางผู้นำครอบครัวและเชื้อผู้นำครอบครัว

ในการสื่อสารทางการเมืองรูปแบบที่มีปัจจัยนำเข้า ของระบบการเมือง (Political Input Structures) ผ่าน ช่องทางการสื่อสารทางการเมืองที่เป็นตัวแทนเข้าสู่ระบบ การเมืองผ่านทางพรรคการเมือง (Political Parties) เช่น มีการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มผู้รับสารผ่านเว็บไซต์ของ พรรครัฐบาล เช่น ประชาธิรัฐ ชาติไทย และเป็นไซต์ การเมืองอื่น เช่น ประเทศไทย โดยรับข้อมูลข่าวสารได้ผ่าน การกระจายข้อมูลด้านกิจกรรมทางการเมืองขององค์กร การเมืองที่เป็นสมาชิกพรรคร่วมในเว็บไซต์นั้น ๆ และยังได้ สอดคล้องกับแนวทางการสื่อสารทางการเมืองที่มีปัจจัย ส่งออกของระบบการเมือง (Political Output Structures) ผ่านทางหน่วยงานราชการด้านการแสดงความคิดเห็น ทางการเมืองในช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง เช่นเดียวกัน กลุ่มผู้รับสารยังแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนที่มี เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่าย ทั้งที่เป็นผู้นำความคิดเห็นหรือมีสื่อมวลชนเป็นเครือข่าย ใน การรับและส่งผ่านข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นไปตามแนวทาง ของ คาร์ล เด็นท์ (Karl W. Deutsh) ที่เขียนไว้ว่า

การสื่อสารทางการเมืองเป็นเสมือนเส้นประสาท (Nerves) ของระบบการเมืองที่มีเครือข่ายครอบคลุมและเชื่อมโยงทุก ๆ ส่วนของระบบการเมืองทำให้ไม่สามารถตัดส่วนใดส่วนหนึ่งออกໄไปได้ ทำให้ต้องเข้าใจระบบการสื่อสารทั้งระบบ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลการวิจัยว่า ในการสื่อสารทางการเมืองสื่อจะต้องพึงพา กันทั้งระบบสร้างเครือข่ายทางการสื่อสารเพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสารโดยการสื่อสารมีรูปแบบสองทางระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสารในรูปแบบ (Two-Way Communication)

ทางด้านข้อจำกัดทางการสื่อสารทางการเมือง สอดคล้องกับการกล่าวถึงของ เดันท์ ที่ว่า การสื่อสารทางการเมืองในระบบการเมืองจะมีโครงสร้าง ซึ่งทางการสื่อสารทางการเมืองที่หลากหลายทั้งจากผู้นำและประชาชนและมีข้อจำกัดด้านการบิดเบือนข่าวสารที่เกิดจาก การตัดต่อคุณภาพเสียง เวลา ตลอดจนการแพร่ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ ตามความคาดหวังของผู้ส่งสาร หรือผู้ที่มีอำนาจการใช้สื่อ กรณีที่มีการให้กลับของข้อมูล จากกลุ่มผู้รับสารผ่านทางเว็บไซต์ ข้อมูลอาจถูกกลบทร็อป ข่าวสารหายไปได้ เช่นกัน ซึ่งเรื่องนี้จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ควบคุมทั้งระบบราชการและเอกชนพยายามที่จะสกัดกั้นข่าวสารที่มีผลพลาดหรือความคิดเห็นจากกลุ่มผู้รับสารที่มีผลพลาด กรณีข้อมูลให้หายอนขึ้นมา เพราะจะทำให้สถานการณ์หรือความมั่นคงทางการเมืองจะลดลง

สำหรับผลวิจัยด้านการบริหารการจัดการการสื่อสารทางการเมืองในสื่อออนไลน์เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง ทางการเมืองตรงกับแนวทางของ เฮนรี ฟรอย (Henri Fayol) ที่ได้จำแนกกระบวนการบริหารจัดการออกเป็นด้านการวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงานและการควบคุม ซึ่งในขั้นตอนการวางแผนสำหรับการบริหารงานนั้น เป็นขั้นตอนที่เสริมให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานของสมาคมผู้บริหารโรงเรียนแห่งสหธุรัฐอเมริกา (The American Association of School Administration)

โดยผลการวิจัยด้านโครงสร้างการทำงานขององค์กรสื่อที่เป็นข้อจำกัดด้านการบริหารงานเนื่องจากมีการนำเนื้อหาทางการเมืองจากสื่ออื่นมานำเสนอในสื่อออนไลน์ทำให้มี

เนื้อหาซ้ำกันไปมา ซึ่งผู้บริหารสื่อออนไลน์ก็ยอมรับว่า โครงสร้างการทำงานของสื่อออนไลน์ไม่ชัดช้อนไม่มีการจัดโครงสร้างการทำงาน การแบ่งหน้าที่การทำงานที่ดีตามแนวทางการบริหารการจัดการ ทั้งนี้ผู้สนับสนุนเว็บไซต์ หรือนายทุนมองว่า การจัดทำเนื้อหาผ่านทางออนไลน์ จำเป็นจะต้องมีความรวดเร็วแต่กำลังคนไม่เพียงพอ เนื่องจากเป็นสื่อใหม่ทำให้ต้องพึงพากำลังคนจากสื่ออื่นในเครือเพื่อประหยัดงบประมาณ

นอกจากนี้การวิจัยยังสอดคล้องกับโครงสร้างหน้าที่การบริหารงานตามแนวทางของ POSDCORB คือ ผู้ผลิต เนื้อหาการเมืองในสื่อออนไลน์มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ก่อนลงมือปฏิบัติ เช่น การกำหนดประเด็นก่อนที่จะลงเนื้อหาทางการเมืองในสื่อออนไลน์ซึ่งเป็นแนวทางของประชาสัมพันธ์ที่ผู้บริหารจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงานหรือเผยแพร่เนื้อหาทุกครั้ง

ด้านการบริหารการจัดการผลการวิจัยยังสอดรับกับรูปแบบการบริหารที่เน้นการกระตุ้นและจูงใจผู้ปฏิบัติงาน ตามแนวทางของ แมคเคนนีช (Mackenzie) ที่ได้เสนอแนวทางการบริหารแบบ 3 D (The Management in 3-D) โดยการบริหารจะเน้นสร้างคนด้วยการส่งไปอบรมต่างประเทศ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ทำให้เกิดมโนทัศน์หรือวิสัยทัศน์ ที่ทำให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะเกิดขวัญกำลังใจต่อกันทำงานเมื่องค์กรสื่อ มีการพัฒนาคน

สำหรับการบริหารการจัดการการสื่อสารทางการเมือง ในภาวะวิกฤติที่เกิดจากความร่วมมือทุกภาคส่วนไม่มากตามแนวทางเชิงบริหารแม้ว่าจะเป็นการพบรูปการสื่อสารแบบสองทางในช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง เช่นกัน แต่ไม่พบความร่วมมือทางด้านการสื่อสารทั้งของภาครัฐ และเอกชนกรณีที่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองซึ่งสื่อจะเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมโยงพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่งให้สามารถชนได้รับรู้ข้อมูลของอีกฝ่ายโดยเฉพาะพื้นที่ในชุมชนออนไลน์ สื่อมวลชนอาจต้องเข้าไปร่วมกิจกรรมในชุมชนเสมือน (Online Community) โดยผ่านเข้าไปเป็นสมาชิกร่วมกิจกรรม ตามแนวทางของ คิม

(Amy Jo Kim) โดยใช้รูปแบบระบบการโพสเนื้อหาร่วมกับสมาชิกในชุมชนทำให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาที่สื่อสารร่วมกันได้ สื่อจะมีอุปกรณ์นำเสนอนี้อุปกรณ์ที่เสนอข้อเท็จจริงได้ตามความต้องการกรณีที่เนื้อหาทางผลลัพธ์ต่อความมั่นคงของรัฐสื่อจะแก้ไขสถานการณ์ได้ทันท่วงที่

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยได้ว่า ในการบริหารการจัดการสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐปัจจัยที่นักบริหารจะจัดการให้การสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์ลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐมีดังนี้ 1. ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ตามข่องทางการสื่อสารแบบทางการ 2. ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองตามช่องทางการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ 3. ปัจจัยด้านการเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ 4. ปัจจัยด้านการสื่อสารทางการเมืองที่มีความขัดแย้งและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ 5. ปัจจัยด้านการสื่อสารทางการเมืองที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

กับสังคมกรณีที่มีความขัดแย้งทางการเมือง โดยปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยจะได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกในตัวประส่งค์ที่ 2 เพื่อนำตัวแปรที่ได้มาสร้างแบบจำลองจากตัวแปรที่ได้ด้านการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในสื่อออนไลน์ให้กับภาครัฐกรณีเกิดความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปได้ว่า 1. ในงานวิจัยทางวิชาการครั้งต่อไปควรจะมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการสื่อสารทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในสื่อท้องถิ่นเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในท้องถิ่น 2. จากผลการศึกษาซึ่งให้เห็นการขาดความสนใจด้านนี้ของการเมืองของผู้ใช้สื่อออนไลน์ซึ่งควรจะมีการศึกษาถึงแนวทางการผลิตเนื้อหาการเมืองในสื่อออนไลน์เพื่อให้ก่อให้เกิดความสนใจเป็นอันดับหนึ่งรวมทั้งการศึกษาถึงแรงจูงใจของผู้ใช้สื่อออนไลน์ 3. การศึกษาถึงแนวทางและแรงจูงใจในการให้ความร่วมมือทุกภาคส่วนต่อการนำเสนอข่าวการเมืองผ่านสื่อออนไลน์เพื่อให้ลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

ชุดดาวา ปุณณะพิตานนท์. (2541). พฤติกรรมการเปิดรับสารจากสื่อมวลชนในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.

พัชนา สลัดยะนันท์ และอังสนา คงไชย. (2547). การจัดการความรู้ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไทย. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิลบูล ใจอ่อนน้อม. (2543). การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภราดร จินดาวงศ์. (2549). การจัดการความรู้ กรุงเทพฯ: บริษัทสถาบันบุ๊คส์ จำกัด.

ระวีวรรณ ประกอบผล. (2528). พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุจิธรรม.

วิชัย โวหารดี. (2534). พฤติกรรมการรับข่าวสารทางการเมืองในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งชั่วคราว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พ.ศ. 2530. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. 2541. การสื่อสารกับการเมือง. กรุงเทพฯ: ประสิทธิ์ภัณฑ์แอนด์พี.

เสถียร เขยประทับ. (2540). การสื่อสารกับการเมือง: เน้นลัทธิประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสน่ห์ นนท์โพธิ. (2524). การสื่อสารทางการเมืองกับการเมืองร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบทไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคล้าย อำเภอเสิงสาง จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Ahmad, Khalil and Sajjad, Karim. (2013, July-December). Social Media and Youth Participatory Politics: A Study of University Students. *Journal of South Asian Studied*. Vol. 28, No. 2: 353-360.

Al-Gharibeh, Khaled Mohammad. (2011). *The Knowledge Enablers of Knowledge Transfer: An Empirical Study in Telecommunications Companies*. IBIMA BusinessReview. Vol. 2011. (Online) Available: <http://www.ibimapublishing.com/journals/IBIMABR/ibimabr.html>.

Cabalin, Christian. (2014). Online and Mobilized Students: The Use of Facebook in the Chilean Student Protests. *Media Education Research Journal*. n. 43, v. XXII, ISSN: 1134-3478; e-ISSN: 1988-3293.

Hill, David and Lachelier, Paul. (2014). Can Face-to-Face Mobilization Boost Student Voter Turnout? Results of a Campus Field Experiment. *Journal of Higher Outreach & Engagement*, Vol.18 Issue 1: 61-87.

Hillary, Shulman C. and Levine, Timothy R. (2012, Jun.). "Exploring Social Norms as a Group-Level Phenomenon: Do Political Participation Norms Exist and Influence Political Participation on College Campuses". *Journal of Communication*, Vol 62 Issue 3: 532-552.

Little, S. and Ray, T. (Eds.). (2005). *Managing Knowledge*. 2nd ed. London: The OpenUniversity and Sage.

Visser, Sara and Stolle, Dietind. (2014, Sep). "The Internet and New Modes of Political Participation: Online Versus Offline Participation." *Information, Communication & Society*, 17(8): 937-955.

Weiner, Myron. (1971). "Political Participation: Crisis of the Political Process". In Leonard, Binder and others (Eds.) *Crisis on Sequences in Political Development*. Princeton : Princeton University Press.

Zhang Xinzhi and Wan-yin Lin. (2014). "Political Participation in an Unlikely Place: How Individuals Engage in Politics through Social Networking Sites in China". *International Journal of Communication* (19328036) Vol. 8: 21-42.